Goazen Lagunok!

Arrazakeriaren eta kulturartekotasunaren aurkako lehen hezkuntzarako gida didaktikoa.

Bizkaiko SOS Arrazakeriaren batzarraren izenean

Honako hauen laguntzarekin:

EUSKO JAURLARITZA
BERDINTASUN, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILA

GOBIERNO VASCO
DEPARTAMENTO DE IGUALDAD, JUSTICIA Y POLÍTICAS SOCIALES

Edukiak

Sarrera 3

Arrazakeria ulertzen 6

“Haragi kolorearen” berrikuspena 9

Zer da Kulturarekotasuna? 12

Kulturak ez dira mozorroak 15

Arrazakeriaren aurkako hezkuntza. Teoriatik ekintzara 18

Eskola-irakasleei gomendioak 22

Glosategia 23

Jarduera zerrenda

1. Gure azalak duen kolorea 25
2. Nire Identitatea Besarkatzen 26
3. Entendiendo otros puntos de vistas 30
4. Superbetaurrekoak 34
5. Beste ikuspuntuak ulertzen 36
6. Nekazal-estazioa 37
7. Musika ez du mugarik 39
8. Zer da blackface? 42
9. Dibertsitateari buruz ikasten Zootrópolisekin 43

Sarrera

SOS Racismo Bizkaia Asambladatik, Goazen lagunok! aurkezten dugu. Lehen Hezkuntzako irakasleei eta ikasleei zuzendutako gida didaktikoa, antirrazista eta kulturartekotasun hezkuntza sustatzen duena, eduki teorikoen eta hausnarketa eta ikasketa kolektiboa bultzatzeko diseinatutako jarduera sorta baten bidez.

Euskal Autonomia Erkidegoan, Ikuspegiko 2023en datuen arabera, biztanleriaren %12,4 atzerritar jatorrikoa da, eta eskolen %10 inguruk atzerritarretatik datozen ikasleen seme-alabak dira. Datu hauek kultur aniztasuna eta inklusioa hezkuntza sisteman lantzearen garrantzia azpimarratzen dute. Euskal ikasgeletan gero eta jatorri kultural eta etniko desberdinetako ikasle gehiago dagoenez, errespetua, berdintasuna eta kulturen arteko bizikidetza sustatuko dituen hezkuntza-erantzuna behar da.

Goazen lagunok! gida hezigarria ikastaroaren ibilbidean sartzea funtsezkoa da eskoletan, arrasismoaren eta diskriminazioaren erronkei aurre egiteko eta hauek gainditzeko. Ikasleei eta irakasleei hezkuntza antirrazista eta kulturartekotasuna sustatzeko beharrezko ezagutzak eta tresnak ematea ez du soilik eskolako giroa hobetzen, baita gizarte justu eta bidezkoago baten garapenean ere laguntzen du.

Gida didaktiko hau prestatzeko, genero eta antirrazismo ikuspegia kontuan hartu da. Uste dugu hezkuntza antirrazista eta kulturartekotasuna hasierako adinetan gizarte justizia kontzientzia batekin garatzea funtsezkoa dela. Kontzeptu hauek haurtzarotik sartzean, neska-mutilek aniztasuna aitortzen eta baloratzen ikasten dute, enpatia garatzen dute eta jatorri, kultura, fenotipo, etnia, genero eta orientazio sexual desberdinetako pertsonekin errespetuz elkarreragintzeko gaitasunak eskuratzen dituzte.

Antirrazismo ikuspegiaren garrantzia Bell Hooks teorialari kulturalean eta feministan onartutakoaren ikuspegiarekin bat dator, hezkuntza askatasun eta ahalduntze ekintza bat izan behar dela azpimarratzen duena. Hooks-ek dio hezkuntza ez dela soilik ezagutzaren transmisioa, baizik eta pertsonen askapena eta garapen integrala bilatzen duen prozesu transformazionala. Ikuspegi honek kritika pentsamendua sustatzen duten hezkuntza espazioak sortzeko beharra azpimarratzen du, desberdintasunak zalantzan jartzen ditu eta aniztasuna kultur eta sozial aberastasun gisa baloratzen du.

Horrela, Goazen lagunok! bi atal desberdinetan egituratuta dago. Lehenengo atala teorikoa da, honako atal hauekin osatuta: arrazismoa ulertzen; kolor haragiari buruzko hausnarketa; zer da kulturartekotasuna?; kulturak ez dira mozorroak; hezkuntza antirrazista, teoriatik ekintzara; eta irakasleei zuzendutako iradokizunak. Bigarren atala guztiz praktikoa da, eduki teorikoen aplikazioa eta hausnarketa bultzatzen dituzten 10 jarduera barne hartzen ditu.

Antirrazismo eta kulturartekotasuna aniztasunaren alorrean transformazio sozialaren alde lan egiten dugun Bizkaiko SOS Arrazakeriaren Asanbladan, lan hau eskaintzen dugu antirrazista borroka babesten duten guztiei, ikuspegi hau hezkuntza ibilbidean sartzen duen irakasleei eta Euskal Herriko etorkinen eta arrazializatutako haurren familiei.

Arrazakeria ulertzen

Zer da arraza? Hezitzaile gisa izan dugun esperientzian, deigarria iruditu zaigu bigarren hezkuntzako ikasleek termino horri buruz aldez aurretik dituzten kontzeptuei dagokienez, arraza hitzaren eta gizakien kategoria desberdinen, jatorriaren eta nazionalitatearen artean egiten duten erlazioa. Lehen Hezkuntzako lehen eta hirugarren mailen arteko ikasleek, aldiz, etengabe ezarri dute harremana animaliekin: txakurren eta katuen arraza.

Noiz ikasten ditugu aurreiritziak eta estereotipoak? Psikologiaren ikuspegitik, haurtzaroan ikasketa garrantzitsua duten hiru etapa nabarmendu dituzte:

- 6 hilabeterekin, haurraren garunak jada arrazako desberdintasunak antzeman ditzake.
- 2 eta 4 urte artean, haurrek aurreiritzi arrazistak barneratzen hasi daitezke.
- 12 urterekin, haur askok sinesmen sendoak garatu dituzte.

Argi dago horrelako jarrerak edo ideiak ez direla gizakiari berezkoak, oso goiz ikasten dira ingurune familiarrean, eskolan edo gizartean. Estereotipo edo aurreiritzi arrazistak ikasteko prozesua hizkuntza berri bat ikastearen antzekoa da: zenbat eta goizago ikasi, orduan eta errazago eta sendoagoa da. Horregatik, ezinbestekoa da haurtzaroan kultura eta etnia aniztasunaren ulermena eta errespetua sustatzea.

Historialari eta arrazakeriaren aurkako ekintzailea, Ibram X. Kendi, arrazaren definizio sakona ematen du bere lanetan, bereziki hierarkien sorreran eta iraunkortasunean duen papera nabarmentzen du. Kendi (2020) azaldu du arraza konstruktu sozial bat dela, talde desberdinen artean kategoriak ezartzeko eta botere dinamika sortzeko diseinatua. Horrela, arraza hierarkia bat ezartzeko eraiki zen, non talde arrazial bat beste batzuen gainetik edo azpitik jotzen den, desberditasun tratamendu eta politikak justifikatzeko.

"Giza arrazak", batzuk goikoak eta besteak beheeagokoak, existitzen direlako ideian oinarritzen da arrazismoa. Kontzeptu horren jatorria Europako kolonizazio garaian aurki daiteke, Amerikako kontinentean. Espainiako koroak kasta sistema bat sortu zuen, pertsonak arrazak eta etnia-nahasketak arabera sailkatzeko, gizartea modu hierarkikoan antolatzeko asmoz. Ilustrazioaren garaian, "arraza" ideiari babes pseudozientifikoa ematen saiatu ziren, Carl Nilsson Linnæus naturalista eta zientzialariaren eskutik.[1]

1950eko hamarkadatik aurrera, "giza arrazak" existitzen direla biologikoki dioen ideia zalantzan jartzen eta gezurtatzen hasi zen. Ikuspuntu filogenetikotik, Giza Genoma Proiektuak lortutako daturik garrantzitsuenetako bat da gizakiek material genetikoaren %99 partekatzen dugula, hau da, guztiok espezie berekoak garela. Begien kolorearen, azala, ilearen eta abarren aldaerak fenotipo-marka dira.

Hezkuntza-zentroek gizarte-egituraren parte dira, beraz, ez daude diskriminazio-jokabide edo jarrerak erreproduzitzetik salbuetsita; hala ere, hezkuntza-zentroek potentzial handia dute gizarte-aldaketa egiteko eta praktika horiek borrokatzeko.

1. Haren "Systema Naturae" lanean, 1735ean argitaratua, Linnæus gizateriak lau taldetan banatu zituen, ezaugarri fisiko eta geografikoetan oinarrituta, pertsonalitate eta jokabide ezaugarri batzuk lotuz..

Oinarrizkoa da hezkuntza-zentroetatik prebentzioa, sentsibilizazioa eta pentsamendu kritikoa lantzea. Irakasleek garrantzi handia dute ikasgeletan arrazismo kasuak detektatu eta zuzentzeko.

Gertakari arrazista gisa zera ulertzen dugu:

> Biktimaren edo beste pertsona baten ikuspegitik arrazismo gisa interpretatzeko moduko edozein gertakari...
>
> Hizkera iraingarria edo erasoa fisikoa izan daiteke. Hezkuntza-zentroetan arrazismo kasuak komentarioak, behaketak edo 'txantxak' arrazistak egitea, pertsona bat kanporatzea edo erasoko fisikoak egitea izan daitezke.
>
> Garrantzitsua da hasieran txikiak diruditen gertakari batzuk luzera ondorio kaltegarriak izan ditzaketela biktimentzat... Gertakariak baztertzen, gutxiesten edo, besterik gabe, existitzen direla ukatzen duten zentroek mezu okerra bidaltzen dute gazteriari. Gizarte kulturalki anitz baten arrakasta gaurko haurrek arrazismo forma guztiak salatzeko prest egotea du.(Learning and Teaching Scotland. Race Equality. Scottish Government; Otero, 2009).

Hezkuntza-testuinguruan arrazismoa aurre egiteko eta borrokatzeko, lehenik eta behin arrazismo kasuak definitu eta aitortu behar dira. Arrazismo ekintzak agerikoak ez dira onartzen, baina arrazismoa islatzen duten simbolikoki eta zeharka adierazitako jokabideak irauten dute. Horrek umore iraingarriak eta estereotipoetan eta aurreiritzietan oinarritutako zurrumurruen zabalkundea, klaseko lan-taldeetan bazterketa, tratamendu desberdina -batzuetan inkontzientez- eta ikasle migratuei, arrazializatuei edo ijitoei buruzko itxaropen akademiko gutxi.

Ondorioz, populazio talde jakin horren aurkako giro hostilek eta estimulu negatiboek kalte egiten diete ikasleen autoestimari eta integrazioari, bai hezkuntza-komunitatean bai gizartean oro har, eta zailtzen dute beren garapen pertsonala, akademikoa eta emozionala. Horregatik, hezkuntza-zentroek neurri aktiboak hartu behar dituzte arrazismo kasuak borrokatzeko eta prebentzioan laguntzeko, baita biktimak laguntzeko ere.

“Haragi kolorearen” berrikuspena

Fenotipozko ezaugarri nabarmenenetako bat azalaren kolorea da. Historian zehar, arraza ideiaren ondorioz, azal argiko tonuek ondoz ondoko eta edertasun atributu positibo batzuekin lotu izan dira. Haurtzaroan (jostailuak, liburuak, filmak), “haragi kolorea” ideiak bizirik iraun du, herri zuriarekin lotzen delarik unibertsala eta zuzena bezala. Honek 'haragi kolorea' dela uste okerrean erortzen gara; beraz, azalaren kolore jakin bat lehentasunezkoa da, azalaren kolore aniztasunaren ordezkaritza eta auto-errekonozimendua kaltetuz.

Haurtzaroan auto-errekonozimendua etniko-arrazako identitatea eraikitzen den prozesu bat da. Hezkuntza komunitatetik egin daitekeen lehen urratsa da irakasleek ikasgeletan azalaren kolorearen aniztasuna onartzeko eta aitortzeko inguruan eztabaidatzea. Lehen urratsa da ikasleei azaltzea “beige edo rosa argia” kolorea ez dela “haragi kolorea” sinonimo, beste kolore batzuk baitaude gorputz-kolorea irudikatzeko.

Sociologo Stuart Hall-en arabera, "identitateak 'barnean' eta 'kanpoan' eraikitzen dira niaren eta gizartearen arteko elkarreraginaren bidez". Identitatea zerbait finkoa ez da, baizik eta etengabe eraikitzen eta berreraikitzen da esperientzia sozial, elkarrizketa eta irudikapen mediatikoen bidez.

Zentzu horretan, haurtzaroan koloreen bidez etnia- eta arraza-identitatea eraikitzea garrantzitsua da kolore-sorta zabal baten aitorpenaren eta adierazgarritasunaren bidez lagun dadin, non ikasle arrazializatuek beren burua onartu ahal izango duten eta sentitu ahal izango duten mundu honetako parte ere badirela, lurralde horretan bizi baitira.

Brasildar argazkilaria den Ángelica Dass-ek, "Humanae" proiektuaren bidez, argazkilaritza eta ikerketa soziologikoa konbinatzen ditu. Proiektu honek 20 herrialde desberdinetako 4,000 boluntario baino gehiagoen argazkiak jaso ditu, azalaren kolorearen inguruko hausnarketa zuzena eragiteko, gizadiaren azalaren kolore desberdinak dokumentatzen saiatuz. Horrela, gizakiaren definizioa bere ezinbesteko berezitasunean oinarritzen da, eta horren ondorioz, bere aniztasunean.

Haur hezkuntzako ikasgelan azalaren kolorearen aniztasunari buruz hitz egitea garrantzitsua da hainbat arrazoi direla eta, guztiak haurren garapen sozial, emozional eta akademikoarekin lotuta.

1. Autoestimaren eta auto-errekonozimenduaren sustapena

Azalaren kolorearen aniztasunari buruz eztabaidatuz, jatorri arrazial eta etniko desberdinetako ikasleek euren ingurune hezkuntzan irudikatuak eta baloratuta sentitzea ahalbidetzen zaie. Aitortza positibo honek euren autoestimak hobetzea eta euren eskola komunitatean onartuta eta errespetatuta sentitzea lagundu dezake.

2. Aitzakiak eta estereotipoak murriztea

EHaurrei azalaren kolorearen aniztasunari buruz hezteak aurreiritsiak eta estereotipoak murrizten laguntzen du. Ikasleek desberdintasunak ulertzen eta baloratzen dituztenean, jarrera diskriminatzaileak garatzeko aukera gutxiago dute. Hezkuntza inklusibo honek errespetua eta enpatia sustatzen ditu ikasleen artean.

3. Gizarte interkulturalaren sustapena

Gizarte gero eta aniztasun handiagoa eta kultur aniztunezkoa bizitzen ari gara. Haurrei azalaren kolorearen aniztasunari buruz irakasteak hainbat etnia eta kultura desberdinetako pertsonekin modu eraginkorrean elkarreragiteko eta lankidetzan aritzeko prestatu egiten ditu. Honek garrantzitsua den gizarte eta kultura trebetasunak eskaintzen dizkie euren etorkizun pertsonal eta profesionalerako.

4. Justizia eta inklusioaren sustapena

Ikasgelan azalaren kolorearen aniztasuna eztabaidatzea justizia eta inklusioaren sustapenaren urrats bat da hezkuntza sisteman. Horrela, azalaren kolorea edozein dela ere, pertsona guztiak baloratuta eta eskubide eta aukeren berdintasuna dituztela jakinarazten da.

5. Hezkuntza prozesuaren aberastea

Curriculumean kultura- eta arraza-ikuspegi desberdinak sartzeak hezkuntza-prozesua aberasten du. Ikasleek kultura eta esperientzia desberdinei buruz ikasteko aukera dute, eta horrek munduaz duten ikuspegia zabaltzen du eta giza aniztasunaren aberastasuna preziatzeko aukera ematen die.

Zer da kulturarekotasuna

Kulturartekotasunaz hitz egin aurretik, lehenik eta behin, "kultura" zer den defini dezagun. Soziologo Zygmunt Bauman-ek dioenez, (1990) "kultura ohitura, ideia eta tradizioen multzoa da, komunitate edo herri bat bereizten eta moldatzen duena, denbora edo geografia aspektuaren mugarekin" (45 orr.). Laburbilduz, kultura, munduaren ikuspegi zehatz bat emateaz gain, dinamikoa da, gizartea etengabe aldatzen delako.

Horri gehitu behar zaio migrazio-prozesuak gizateria izan direla beti lagun. Ez da berria Historiaren zehar talde etniko desberdinen elementu kulturalen nahasketa egon dela, eta, beraz, Kepa Otero-k (2009) adierazi bezala, "gure balore kulturalak definitzea zaila da, horiek ez direlako adiera bakarreko eta ez dutelako argitasun eta garbitasun. Gogoratu behar dugu gure balore kulturalek hainbat eragin biltzen dituztela, gure gizartea gaur egun hau izatea lagundu dutenak".

"Artean" aurrefijoa kontuan hartuta, "kulturartekotasuna" hainbat kultura desberdinen arteko erlazioari egiten dio aipamena, espazio geografiko batean bizitzen direnak, kasu honetan, Euskal Herrian bezala.

Kulturartekotasunak kultura desberdinen arteko komunikazioa sustatzen du, elkar kontrastatu eta ikasteko topaketa kulturala, gatazkak konpontzeko desberdintasunaz jabetzea (María del Mar Benabé Villodre, 2012)

Beraz, kulturartekotasuna beste kultura batzuk existitzen direla onartzetik, aniztasuna onartzetik eta kultura desberdineko pertsonen arteko elkarreraginetik abiatzen da berdintasunaren ikuspegitik. Honek ez du esan nahi kulturartekotasuak gizartean desberdintasunengatik sor daitezkeen arazo guztiak konponduko dituenik, baizik eta desberdintasun horiek elkarrizketaren bidez konpondu daitezke. Gainera, guztian ados egotea ez du esan nahi, baizik eta beste kultura batzuekin harremanetan jartzeko irekitasunaren gaitasuna izatea eta bakoitzak gizarteari zerbait ematen diola onartzea.

Gaur egun globalizazioaren testuinguruan, non ikasle migrante eta arrazializatuen presentzia gero eta handiagoa den, hezkuntza etnozentrikoaren egungo eredua berrikustea beharrezkoa da, hezkuntza interkulturalaren ikuspegitik, errespetuaren, bizikidetzaren eta kohesio sozialaren aldeko aurrerapena ahalbidetzen duen tresna bat izateko.

Ikasgelak desberdintasunak eta diskriminazioak errepikatzen diren lekuak dira, generoaren, klasearen, etnizitatearen edo beste desberdintasun batzuen arabera. Kulturarteko hezkuntza kritikoak desberdintasun eta diskriminazio horiek egitura-oinarritutakoak direla onartzen du eta etorkizuneko herritarrak aktiboak, kritikoak eta solidarioak prestatzeko helburua du. Bell Hooks-ek (1994) hezkuntza-askatasunaren ekintza bezala deskribatzen du. Hezkuntzak emantzipazioa eta ikasleen autonomia sustatu behar du, eta haien pentsamendu kritikoa eta botere-egiturak zalantzan jartzeko gonbita egin behar die.

Kulturarteko hezkuntza inklusioa ikaskuntza-prozesuen ikuspegi holistikoa sustatzen du eta "gu" eta "haiek" dikotomiatik ateratzea ahalbidetzen du, ikasleen aniztasuna (migrantea, arrazializatua edo ijitoa) kontuan hartzen duelako, euren identitatea onartzen lagunduz eta besteen identitate kulturalak aitortzen, bakoitzak zerbait emateko gaitasuna duelarik. Bell Hooks-ek "ikasgelaren demokratizazioa"definitzen duen bezala.

James A. Banks-ek dioenez, Kuturarteko hezkuntzak kultura-aniztasuna aitortzeaz harago doan ikuspegi integrala eskaintzen du. Hezkuntza-sistema benetan inklusiboa eta bidezkoa izan dadin aldatu behar da, eta ikasle guztiei gizarte multicultural eta globalizatuan bizitzeko eta lan egiteko prestatzeko. Honek honako puntu garrantzitsuak azpimarratzen ditu: aniztasunaren aitortza eta balorazioa, hezkuntza-berdintasuna, curriculuma - transformazioa, kulturartekotasun konpetentzia garatzea, ikasleen ahalduntzea eta irakaskuntza hausnarkorra eta kritikoa.

Kulturak ez dira mozorroak

Mozorrotzeko praktikak sustrai zaharrak eta multifazetikoak ditu, eta mundu osoko hainbat tradizio kultural eta erritualetatik sortzen da. Praktika horiek askotan jatorri erlijioso-espirituala dute, Halloween eta Inauteriak kasu, baina denboraren poderioz galdu egin dute esentzia hori, eta gaur egun festarako eta entretenimendurako une gisa ospatzen da.

Halaber, batzuetan, mozorrotzeko praktika protesta sozialaren forma bat izan da, adibidez, Cádizeko Inauterian, txirigotak, non talde batek mozorrotzen eta abesti satirikoak eta askotan gai sozial eta politikoei buruzko kritikak interpretatzen dituzten. Protesta sozialaren testuinguruan ere, manifestariek mozorrotzeko aukera izan dezakete, euren eskaerak modu sortzailean transmititzeko eta euren auziak nabarmentzeko.

Mozorroek pertsonei transformatzeko eta identitate desberdinak hartzeko aukera ematen diete, hau da, euren buruen alderdi desberdinak esploratzeko edo rol sozial desberdinekin esperimentatzeko modua izan daiteke. Baina, zer gertatzen da kultura elementuak eta identitate etniko edo kultural batekin lotutako jantziak hartzen ditugunean? A priori, kalterik gabeko praktika izan daiteke, asmo txarretatik kanpo; hala ere, praktika honek normalean elementu eta kultur praktika horiek estereotipatu, barregarri utzi eta arinkeriaz tratatzen ditu, normalean talde arrazial edo etniko gutxituak aukeratzen direlarik, "exotiko"tzat hartuak.

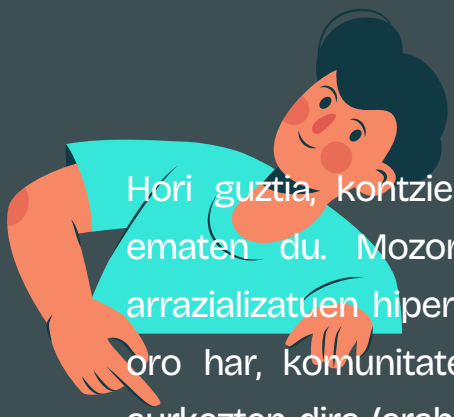

Hori guztia, kontzienteki edo oharkabean, jarrera arrazistak sortzeko aukera ematen du. Mozorro-web orri batean bilaketa egiten badugu, emakume arrazializatuen hipersexualizazioa (emakume amerikar sexy) aurki dezakegu eta, oro har, komunitate arrazializatuak karikaturizatu eta estereotipoz kargatuta aurkezten dira (arabiar mozorroa, mexikar mozorroa, ekialdeko mozorroa, afrikar mozorroa...), kultura edo etnia horien irudi hori errealitatearekin gutxi batzuetan bat egiten duena. Adibidez, hori ez da gertatzen pertsona ez arrazializatuekin, hau da, Suedia edo Frantziako jantzi tradizionalak inauterietan edo Halloween-en mozorrotzeko nahian.

Beste praktika bat azpimarratzeko da blackface-a, zein pertsona zuriak beltz bezala mozorrotzen diren, aurpegia pintatuz. Normalean, Erregeen Kabalgatan, non Baltasar gizon zuriek beltz bezala aurpegia pintatzen duten eta Alcoy-eko pajeek (haurrei euren opariak emateaz arduratzen direnak) non ehunka pertsona zuri pertsona beltzak modu barregarrian irudikatzen dituzten, aurpegia beltzez pintatuz eta ezpainak gorriz handituz. Laburbilduz, blackface-a arrazista praktika da, XIX. mendeko Minstrelsy antzerki-espetakuluetan erabilitakoa, afroamerikarrei karikaturizatzeko eta gizatasuna kentzeko.

Garrantzitsua da zaintzea haurrek zein narrazioekin hazten diren, ikasle arrazializatueen identitatearen eraikuntzan nola eragin dezakeen kontuan hartzea, haien elementu kulturala edo etnia karikaturizatu, estereotipatu eta arinkeriaz tratatua ikusten dutenean, batzuetan gizatasuna kentzen diotena, blackface-a bezala. Horregatik, garrantzitsua da nabarmentzea kulturak ez direla mozorroak.

Kultura mozorro moduan erabiltzea ekiditeko gogoetatu beharreko galdera batzuk honako hauek dira:

- Zeintzuk dira mozorro hori jantzitzeko nire asmoak? Ongi pasatzea? Dibertigarria izatea? Eta hala bada, zeren kontura?
- Estereotipoak erreproduzitzen ditut kultura edo etnia bati buruz?
- Ezagutzen al ditut jantzi etnikoaren esanahiak eta elementuak? Norbait minduta sentitu daiteke?
- Etnia edo kultura kolektibo horretakoa al naiz? Zure erantzuna ez bada, gogoratu ezin duzula kultura edo etnia bat hartu egun batez.

Beste kultura batzuei errespetua sustatu nahi badugu eta ikasgelan eta hezkuntza zentroetan arrazako/etnikoko berdintasuna sustatu nahi badugu, irakasleek ikasleak sentsibilizatzen lagundu behar dute, jantzi etniko tradizionalekin mozorrotzeko aukera ez emateko Inauterian edo Halloween-en testuinguruan. Beste kultura batzuekin gerturatu nahi badugu aniztasun kulturala sustatzeko, beste testuinguru batzuetan egitea eta kultura horien inguruan informazio egokia lortzea garrantzitsua da.

Hori dela eta, beharrezkoa da hezkuntza antirrazista ikuspegia zentroetan sartzea hierarkia kultural eta etnikoak eraikitzen dituzten praktika horiek zalantzan jartzen eta baztertzen lagunduko duena, kasu askotan konnotazio arrazista baitute. Beste kultura edo etnia batez mozorrotzeak, oro har, kultura eta etnia arrazializatuen estereotipoak, hutsalkeria eta karikaturizazioa ekartzen du.

Arrazakeriaren aurkako hezkuntza. Teoriatik ekintzara.

Ikasgeletako aniztasun etniko eta kulturalaren ondorioz, irakasleen zeregina funtsezkoa da ikasleen artean bizikidetza-, ulermen- eta aintzatespen-giroa sortzeko. Ildo horretan, kulturartekotasuna eta arrazakeriaren aurkako hezkuntza ezinbesteko tresnak dira gizartearen aniztasuna islatzen duten hezkuntza-ingurune inklusibo eta ekitatiboak sortzeko.

Diskriminazio eta zapalkuntza egitura ezberdinek lan egiten duten gizarte desorekatu batean bizi garela dugu abiapuntu. Arrazakeriaren kasuan garrantzitsua da hezkuntza komunitatetik aurre egitea arrazakeriaren aurkako hezkuntzaren bidez. Arrazakeriaren aurkako hezkuntzak, Bell Hooksen arabera, "askatasun praxia" dakar, arrazakeriaren inguruko hausnarketa kritikoa eta pertsonen bizitzari eragiten dioten botere dinamikak sustatzen dituena. Ikuspegi intersekzionala du, arrazismoa ez ezik, sexismoa, klasismoa eta bestelako zapalkuntza motak ere jorratuz.

Arrazakeriaren aurkako hezkuntza gizartearen ikuspegi orokor batetik abiatzen da, eta hezkuntza sistemaren eta, oro har, gizartearen barruko egitura, politika eta praktika arrazistak identifikatzea, alderatzea eta desegitea du helburu. Arrazakeriaren aurkako ikuspegitik, arrazaren ekitatea eta justizia soziala sustatu nahi dira, irakaskuntza eta hausnarketa kritikoaren bidez, jarrerak eta praktikak.

Arrazakeria gure bizitzan zehar ikasten den zerbait da, batzuetan hain modu sutilean, non ez garen kontziente, gero barneratu eta normalizatzen ditugun publizitate iragarkietan edo konnotazio arrazistarekin egindako adierazpenetan izan daitekeen bezala.

Ez gara arrazistak izaten jaiotzen, baizik eta arrazistak izaten ikasten dugu gure inguruko pertsonak behatzean eta entzutean. Horregatik, garrantzitsua da arrazakeriaren aurkakoak izaten ikastea eta haurtzarotik eragitea, hau da, pertsona guztiekin modu justu eta errespetuzkoan jokatzea, haien azalaren, etniaren edo jatorriaren kolorea kontuan hartu gabe. Hezkuntza-komunitatean arrazakeriaren aurkako borrokaren parte izateak esan nahi du:

Arrazakeriaren aurkakoa izate

Arrazakeriaren aurkakoa izateak arrazakeria geldiarazteko gauzak egitea dakar. Ez da nahikoa arrazista ez izatea; ausartak izan behar dugu, eta zerbait bidegabea ikusten dugunean ekin. Ikasgelako ikasgeletan beste kultura batzuei buruzko ikaskuntza sustatu behar da, eta ikasleak etnia eta kultura desberdinetako pertsonekin elkarreraginean aritzera bultzatu behar dira. Zenbat eta gehiago hurbildu “beste errealitate batzuk” ezagutzera, orduan eta hobeto aurre egin diezaiekezu aurreiritziei eta estereotipoei.

Arrazakeria ezagutzea

Arrazakeriari aurre egin ahal izateko, lehenik eta behin ulertu behar dugu zer den eta nola eragiten dien pertsonei. Arrazakeria modu askotan agertzen da, hala nola irainen, iseken, bazterketaren edo estereotipo eta aurreiritzi negatiboen bidez. Jokabide horiek min handia eragin dezakete, eta min hori jasaten duten pertsonen autoestimuari eragin diezaiokete.

Errespetuzko komunikazioa

Besteekin hitz egiteko modua garrantzitsua da. Errespetuzko hizkera adeitsua erabili behar dugu, besteak zauritu edo iraindu ditzaketen hitzak saihestuz. Besteei arretaz entzutea eta gure iritziak modu asertiboan jakinaraztea. Ez gara beti ados egongo gauza guztietan, baina garrantzitsua da gure desadostasunak errespetuz transmititzen jakitea.

Pentsamendu kritikoa

Pentsamendu kritikoak geure kabuz pentsatzen eta ikusten eta entzuten duguna zalantzan jartzen laguntzen digu. Garrantzitsua da beste pertsona batzuen sentimenduak eta sinesmenak kontuan hartzea, eta mundua ikusteko eta jarduteko modu asko daudela ulertzea.

Alkasketa kooperatiboa

Elkarrekin lan egitea ikasteko modu garrantzitsua da. Ikasketa kooperatiboan, denok ematen ditugu gure trebetasunak eta ezagutzak. Horrek gure ikuspuntua garatzen eta zabaltzen laguntzen digu, eta pertsona bakoitzak ideia garrantzitsuak eta aberasgarriak ematen dituela onartzen.

Curriculum inklusiboa sortze

Kultura eta talde etniko ezberdinen historia, esperientziak eta ekarpenak biltzen dituen curriculuma garatzea. Horrek ikasleari laguntzen dio aniztasuna indargune gisa ikusten, eta ikasle arrazializatuak, migratzaileak eta ijitoak ahalduntzen, haien esperientziak baliozkotzen eta pertenentzia- eta autoestimu-zentzua sustatzen.

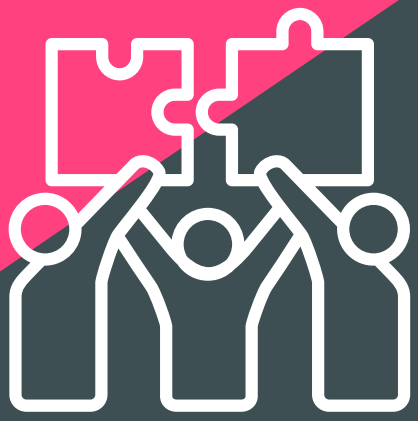

Arrazakeriaren aurka hezitzeak konpromiso pertsonal eta soziala eskatzen du. Arrazakeriaren aurkako hezkuntza gizartea eraldatzeko tresna gisa, teoriatik praktikara eraman behar dena.

Eskola-irakasleei gomendioak

1. Ikasi zure ikasleen izenak ahoskatzen ozen esan aurretik. Ezagutzen ez ditugun izen batzuk ahoskatzea zaila izan daiteke, eta hori normala da, baina horrek ez du justifikatzen horri buruz ezer ez egitea. Egokiena aurrez aurre galdetzea zein den ahoskatzeko modu zuzena izango litzateke

2. Jarri arreta ikasleek pertsona migratu eta arrazializatuen kolektiboekiko egiten dituzten jokabideetan eta iruzkinetan, konnotazio diskriminatzaile edota dgutxiesgarriarekin. Adibidez, hizkuntzaren erabilera arrazista, hala nola "negro bezala lan egin" esatea. Ez ezazu minimizatu, ezta baimendu ere; horrela, adierazpen arrazistak normalizatuak ez izatea saihestuko duzu.

3. Herrialde edo Autonomia Erkidegora iritsi berri diren ikasleentzat funtsezkoa da hezkuntza-erakundeak ikasle horiek hezkuntza-sisteman eta beren bizitzako beste esparru batzuetan integratzeko egiten dien harrera. Horregatik, gomendagarria da ikastetxeko arauak eta baliabideak aurkeztea (ordutegiak, ikasturteko egutegia, hezkuntza ibilbidea, ikasketa gelak, material eskuragarriak, ikasketarako beka), lekuaren kultura eta hizkuntza testuingurua azaltzea eta ikasleen eta haien familiaren beharrak identifikatzea kontuan hartzeko.

4. Saiatu irakurketetan eta materialetan sartzen egile arrazializatutak, ijitoak eta Europatik kanpoko beste herrialdeetakoak sartzen. Horrela, narratibak zabaltzen eta eurozentrismotik haratago egiten diren ekarpen kultural eta intelektualak ikusarazten lagunduko duzu.

5. "Bestea" ez ezagutzea mesfidantza sor dezake eta migratutako eta arrazializatutako kolektiboari buruzko estereotipoak iraunarazten ditu. Horretarako, talde-dinamika ludikoak egiten ditu, ikasleen arteko elkarreragina eta hurbilketa sustatzeko.

6. Ikaskideen artean jatorrizko herrialdeagatik edo etniagatik deitzea saihesten du, eta hori normalean txikitzailean egiten da, adibidez: "negrito" edota "gitanito". Praktika hori nortasuna despertsonalizatzeko eta ezaugarri fenotipiko edo nazionaletara murrizteko modu bat da.

7. Beste kulturen ospakizun edo festibaletan errespetua sustatu, hala nola, Arkumearen Eguna, Ortodoxia Pazkoa, Txinatar Urte-berri eguna, Hanukkah (judutar ospakizuna) edo Herri Ijitoaren Nazioarteko Eguna.

Glosategia

Aurreiritziak

Norbait edo zerbait ondo ezagutu aurretik ditugun ideiak edo pentsamenduak dira. Aurreiritziak negatiboak izaten dira normalean, eta estereotipo, mito eta desinformazioan oinarritzen dira.

Estereotipoak

Pertsona talde bati buruzko sinplifikatutako eta orokortutako sinesmena edo ideia da, banakako aniztasuna kontuan hartzen ez duena eta talde horri komuneko ezaugarri gisa ikusten diren ezaugarrien arabera oinarritzen dena. Estereotipo horiek negatiboak direnean, talde sozial edo pertsona jakin bati diskriminazioa sustatzeko arriskua dakar.

Etnia

Kultura, hizkuntza, historia eta batzuetan erlijio eta geografia ezaugarrietan oinarritutako identitate komuna partekatzen duten pertsona talde bati egiten dio erreferentzia.

Kultura

Pertsona talde baten ohiturak, tradizioak, janariak, musika eta bizitzeko moduak osatzen duten multzoa.

Interkulturalitatea

Kulturen arteko elkarrekiko errespetua eta elkarrizketaren bidez kultura adierazpen partekatuak sortzeko aukera duten kultura anitzen presentzia eta interakzio berdinzalea (UNESCO).

Fenotipoa

Pertsona baten ezaugarri ikusgarriak, hala nola begien kolorea, ilea, azalaren kolorea edo altuera.

Arraza

Arraza gizakien kategorikapena da eta talde populazional jakin batzuk diskriminatu eta zapaltzeko erabilitako gizarte asmakizuna da. Termino genetikoetan, arraza bakarra dago: gizaki arraza.

Arrazakeria

Arrazakeria sistema estruktural batean adierazitako eraikuntza sozial eta politikoa da. Aurreiritzietan eta estereotipoetan oinarrituta, talde sozial eta populazio osoak gutxiesten ditu hierarkia arrazial eraiki batean.

Pertsona arrazializatua

Arrazializazio teoriak pertsona guztiak arrazializazio prozesuan daudela ezartzen du. Gure gizarteek hierarkiak ezarri dituzte, eta horiek pertsona baten alde edo aurka egiten dute, atxikitzen zaizkion markatzaile arrazialen arabera.

Pertsona arrazializatua gizarteak identitate arrazial zehatz bat esleitu dion norbait da, arrazializazio prozesuaren ondorioz askotan.

Xenofobia

Atzerritarrekiko edo arrotzak bezala hautematen direnarekiko beldurra, bazterketa edo gorrotoa da. Maiz beste herrialde edo kulturetako pertsonen aurkako jarrera eta jokabide hostilak agertzen dira.

Diskriminazioa

Norbait modu bidegabean edo desberdinean tratatzea bere etnia, generoa, hizkuntza, adina edo beste ezaugarri batzuengatik.

1

Gure azalak duen kolorea

Helburua:
Zergatik dauden azala kolore desberdinak ulertu eta aniztasuna baloratu.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 20 minutu

Jardueraren deskribapena:
Bideoa ikusi aurretik, taldeari galdera sorta bat egingo zaio:

- Norbaitek inoiz entzun al du 'haragizko kolorea' esaldia? Zer uste duzu esan nahi duela?
- Begiratu gure eskuak eta gure lagunenak. Kolore berekoa al dira guztiak? Zergatik uste duzu gure azalek kolore desberdinak dituztela?
- Inoiz pentsatu al duzu zergatik dauden azal argidun pertsonak eta azal ilunagoko pertsonak?

Bideoa: ¿Por qué somos de colores? | DIVERSIDAD para niños

Ikusi bideoa hemen

Hausnarketa:

- Zer gauza berri ikasi duzu azala koloreari buruz?
- Nolakoa izango litzateke mundua denok larruazal kolore bera izango bagenu?
- Zer egin dezakegu guztiok zoriontsu, onartuak, errespetatuak eta lagunduak senti gaitezen, gure azalaren, begien eta ilearen kolorea kontuan hartu gabe?

Gure azalaren kolorea berezi egiten gaituenaren zati bat baino ez da. Gure eskuetako hatzak bezala, hatz bakoitza ere tamaina desberdinekoa da, eta berdin garrantzitsua. Aniztasuna gizakiaren funtsa da, eta horrek aberasten gaitu gizarte gisa.

2

Nire Identitatea Besarkatzen

Helburua:
Koloreen bidez norberaren identitateari buruz hausnartzea.

Konplexutasun maila: Konplexua

Denbora: Bi klase-saio

Jardueraren deskribapena:

Saioa 1

Materialak: Proiektorea eta bozgorailuak.

Jarduera hasiko dugu galderak eginez:
- Zenbat kolore ditu zure kolore-kaxa?
- Zein kolore daude?

Ondoren, hurrengo bideoa ikusiko dugu:

Bideoa: Antirracistas - Maga y todos los colores.

Ikusi bideoa hemen

Bideoa amaitu ondoren, galderak egingo ditugu:
- Zure kolore-kaxan dituzun koloreekin autorretratu bat egin dezakezu? Edo uste duzu koloreak falta zaizkizula?
- Zenbat kolore uste duzu existitzen direla?

2

Nire Identitatea Besarkatzen

Helburua:
Koloreen bidez norberaren identitateari buruz hausnartzea.

Konplexutasun maila: Konplexua

Denbora: Bi klase-saio

Galdera horrekin, Angelica Dassen Humanae proiektua aurkeztuko dugu labur-labur. argazkilari brasildarra 20 herrialde baino gehiagotan ibili da, eta 4.000 pertsona baino gehiago erretratatu ditu. Bertan, munduan egon daitezkeen larruzko koloreen sorta zabala jasotzen du.

https://angelicadass.com/es/

Ondoren, hurrengo bideoa ikusiko dugu:

Bideoa: Angélica Dass y su proyecto Pantone.

Ikusi bideoa hemen

2

Nire Identitatea Besarkatzen

Helburua:
Koloreen bidez norberaren identitateari buruz hausnartzea.

Konplexutasun maila: Konplexua

Denbora: Bi klase-saio

Saioa 2

Materialak: Artaziak, papera (kartulina zuria), karandila, borragomak, pintzelak eta pintura (tenpera edo akrilikoa).

Jarduera galdera sorta batekin hasiko dugu:

- Badakizu zer den erretratua?
- Gustatzen zaizu margotzea?
- Zer margotzea gustatzen zaizu? (animaliak, pertsonak, hiriak)

Ondoren, azalduko dugu egun horretan bakoitzak bere burua irudikatuko duen marrazki bat egingo duela. Gure itxura pentsatuko dugu: gure begien kolorea, gure ilea eta, bereziki, gure azalaren kolorea.

Marraztea hasi baino lehen, hurrengo bideoa ikusiko dugu, kolore desberdinak nahastuz azal kolore desberdinak nola lortu erakutsiko digun. Garrantzitsua da prozesuan kolore egokia aurkitzen zailtasunak dituzten pertsonak laguntzea.

Bideoa: Cómo hacer color piel o color carne de todos los tonos, clara y oscura.

Ikusi bideoa hemen

2

Nire Identitatea Besarkatzen

Helburua:
Koloreen bidez norberaren identitateari buruz hausnartzea.

Konplexutasun maila: Konplexua

Denbora: Bi klase-saio

Lanari ekin!

Galdetu ikasleei beren autorretratuari ekiteko, gogoraraziz ez dutela soilik ezaugarri fisikoak kontuan hartu behar, baizik eta marrazkia egiten sentitzen duten modua ere.

Hausnarketa:

- Nola sentitu zara zure autorretratua egiten?
- Zer deskubritu duzu zure buruari buruz egiten duzun bitartean?

Ondoren, modu pertsonalean, haur bakoitzak bere autorretratua aurkezteko aukera izango du. Hala nahi baduzu, ikasleek klasearen aniztasuna irudikatzen duen mural kolektibo batean lan egin dezakete, autorretratuak oinarri gisa erabiliz.

Azpimarratu autoerretratu bakoitza berezia eta bakarra dela, bakoitza bezala, eta azalaren koloreen aniztasuna ospatzeko zerbait zoragarria da. Denok gara desberdinak eta bereziak era askotara. Gure azalaren kolorea gure berezitasunaren zerbait baino ez da, eta hori besteengan baloratu eta errespetatu behar dugu.

Egokitutakoa: Elena De Pedro Velasco (2019) Color carne: artea eta identitateari buruzko esperientzia.

3

Beste ikuspuntuak ulertzen

Helburua:
Pertsona bakoitzak duen ikuspuntu desberdinak baloratzea eta errealitatearen ikuspegi globala lortzeko lankidetza sustatzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 20 minutu

Jardueraren deskribapena:

Irakurtzeko hasi aurretik, galdera hauek egingo ditugu:

- Kontuan hartzen al duzu edo entzuten al duzu besteen iritzia, zurea ez denean?
- Posible al da ezagutzen ez dugun edo informazio osagabea dugun gaiei buruz iritzi sendoa izatea?

Irakurketa: Sei jakintsu eta elefantea

Mila urte baino gehiago, Brahmaputra ibaiaren haranean, sei jakintsu itsu bizi ziren, euren artean nor den jakintsuena den lehiatzen zuten orduez ordu.

Egun batean, elefantea zer den eta nola den ezagutzea erabaki zuten. Dookiram gaztea gidari gisa hartu zuten, eta honek haiek zuzeneko lerro batean sartu zituen, elkarrekin lotuta zuten soka luze batean. Ez zuten asko ibili, eta bat-batean, sartu ahala, elefante handia aurkitu zuten alboan lasai etzanda. Hurbildu ahala, elefanteak altxatu egin zen, baina azkar interesik galdu zuen eta prestatuta zuen fruitu gosaria dastatzeko prestatu zen.

3

Beste ikuspuntuak ulertzen

Helburua:
Pertsona bakoitzak duen ikuspuntu desberdinak baloratzea eta errealitatearen ikuspegi globala lortzeko lankidetza sustatzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 20 minutu

Sei jakintsu itsuek pozez gainezka zeuden, eta elkarri zorionak ematen zizkioten euren zorteagatik. Azkenean dilema konpontzeko eta animalia nolakoa den benetan jakiteko aukera izango zuten.

Lehenengoa, erabakiena, elefantearen gainera bultzatu zen, ilusionatuta ukitzeko. Hala ere, presak, oina adar batekin harrapatu zuen eta animalia alboan talka egin zuen.

Oi, anai-arrebak! –esaten zuen–, elefantea lurruneko horma baten antzekoa dela esaten dizuet.

Bigarren itsua, arretaz aurreratu zen, eskuak luzatuta eta animalia ez izutzeko. Posizio honetan, objektu luze eta zorrotz bat ukitu zuen, buruan kurbatzen zena. Elefantearen atzamar bat zen.

Oi, anai-arrebak! Esaten dizuet animalia honen forma punta kurbatua duen makila baten antzekoa dela... zalantzarik gabe, hori da.

Gainerako jakintsuek ez zuten barre egin saihestu, eta besteek esaten zutenari sinesten ez zioten. Hirugarren itsuak elefantearen aurretik hurbildu zen, arretaz ukitzeko. Animalia, pixka bat jakin-mina zuen, beraia bueltatu eta bere ingurua sudurrekin inguratzen hasi zen. Itsuak animalia sudurra hartu zuen eta gora eta behera jarraitu zuen, forma luzatua eta estua nabaritzen.

Entzun, maiteak, elefante hau luzerako suge bat bezalakoa da.

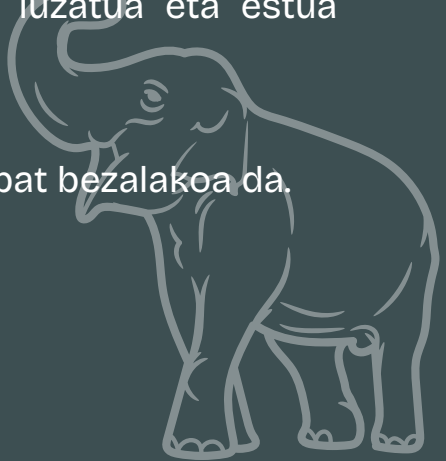

3

Beste ikuspuntuak ulertzen

Helburua:
Pertsona bakoitzak duen ikuspuntu desberdinak baloratzea eta errealitatearen ikuspegi globala lortzeko lankidetza sustatzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 20 minutu

Beste jakintsuek isilean desadostasuna erakutsi zuten, izan ere, ukitu zituzten formak guztiz desberdinak ziren. Laugarren jakintsuaren txanda iritsi zen, eta atzealdetik hurbildu zen, animalia haserretzen zituzten intsektuak uxatzen saiatzen ari zen buztana leunarekin kolpeak jasoz. Jakintsuak buztana hartu zuen eta eskuak gora eta behera ukitu zituen, bere tolesturak eta ileak nabarituz. Jakintsuak ez zuen zalantzarik izan eta esan zuen:

Jakin dut! –poztasunarekin esan zuen jakintsuak–, esango dizuet elefantearen forma benetakoa zein den. Zalantzarik gabe, hesi zahar baten antzekoa da.

Bosgarren jakintsuak esteka hartu zuen eta elefanteari adi hurbildu zen, bere mugimenduak entzuten saiatuz. Eskua altxatu zuenean, animalia belarriaren atzean jarri zen eta bira emanez, bosgarren jakintsuak beste guztiei oihukatu zien:

Inork ere ez du animalia honen forma zuzena asmatu. Elefantea, handikien fan batek bezala da. Eta azken jakintsuari utzi zion berak bere burua egiaztatzea.

Seigarren jakintsua zaharrenetakoa zen, eta animalia hurbilduz, modu motelagoan egin zuen, gorputzaren pisua egurrezko bastoi zaharrean oinarrituz. Adinez tolestuta zegoenez, seigarren itsuak elefantearen sabelean pasatu zen eta bilatzean, bere oin handia hartu zuen.

Neure anai-arrebak! Orain ukitzen ari naiz eta ziur naiz elefanteak palmera handiko enborra bezalakoa da.

3

Beste ikuspuntuak ulertzen

Helburua:
Pertsona bakoitzak duen ikuspuntu desberdinak baloratzea eta errealitatearen ikuspegi globala lortzeko lankidetza sustatzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 20 minutu

Orain denek euren buruak esperimentatu dituzte elefantearen benetako forma zein den, eta besteek oker daudela uste zuten. Jakin mina asez, soka hartu zuten berriro eta etxera bideratu ziren.

Palmera azpian eserita, itzala ematen eta fruituekin freskatzeko, elefantearen forma benetakoa den inguruan eztabaidatzen jarraitu zuten, euren buruak esperimentatu zutena benetakoa zela ziur egonda.

Seguruenik jakintsuek zatitxo bat duten arrazoi izan dezakete, esperimentatutako formak egia izan zirelako, baina zalantzarik gabe, denak oker zeuden elefantearen benetako irudiaren inguruan.

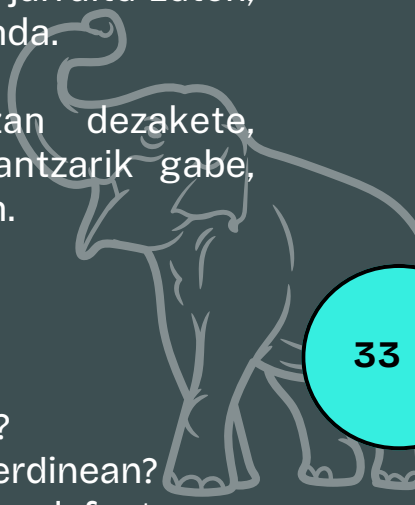

Hausnarketa:

- Gogoan al duzu nola deskribatu zuen bakoitzak elefantea?
- Zergatik deskribatu zuen bakoitzak elefantea modu desberdinean?
- Zergatik uste duzu jakintsuek ez zuten adostasunik izan elefantearen itxurari buruz?
- Zer gertatuko litzateke jakintsuek euren iritziak batuko bazituzten? Elefantea nolakoa den ulertu ahal izango zuten?
- Ezagutzen al duzu egoera bat non zuk eta zure lagunek gauzak modu desberdinetan ikusten dituzuen?

Ipuin honek, beraz, ikuspegi desberdinak ikustearen eta besteen iritziak baloratzearen garrantzia irakasten digu, eta ez dugula itsu-itsuan gure iritziei edo esperientziei atxikitu behar, halakoxea diruditen arren. Honek ez du esan nahi besteek beti arrazoia dutenik, baizik eta pertsona bakoitzak errealitatea modu desberdinean ikusten duela eta ikuspegi bakoitzak egia pixka bat izan dezakeela aitortzen ikasten dugula.

4

Superbetaurrekoak

Helburua:
Elkarrizketan eta errespetuan oinarrituta ulertzea gure eguneroko jardunetan eta mundua ikusteko moduan dauden dibertsitateak, betaurrekoen elaborazioaren bidez.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30-40 minutu

Materialak: Paper zuria edo kartoi txikia, kurtsoreak, kolore anitzeko markagailuak, eskuoihal, itsasgarria, kolore desberdinetako zellofan papera (aukera) eta dekorazio-material batzuk (pegatinak, plastiko-strassak, glitter likidoa).

Jardueraren deskribapena:

Bakoitzak bere modura betaurreko batzuk marraztuko dituela azalduko dugu. Munduko betaurreko onenak nolakoak izango liratekeen eta edozein funtzio berezi izango ote luketen irudikatzeko eskatuko dugu.

Betaurrekoak egiteko, kartoiaren gainean, kurtsorearekin betaurrekoen atal desberdinak marraztuko ditugu: belarriak eta aurpegi markoa. Marrazkiak egin ondoren, atalak moztu eta itsatsiko ditugu. Amaitzeko, betaurrekoak gure moduan dekoratuko ditugu eskuragarri ditugun materialen bidez.

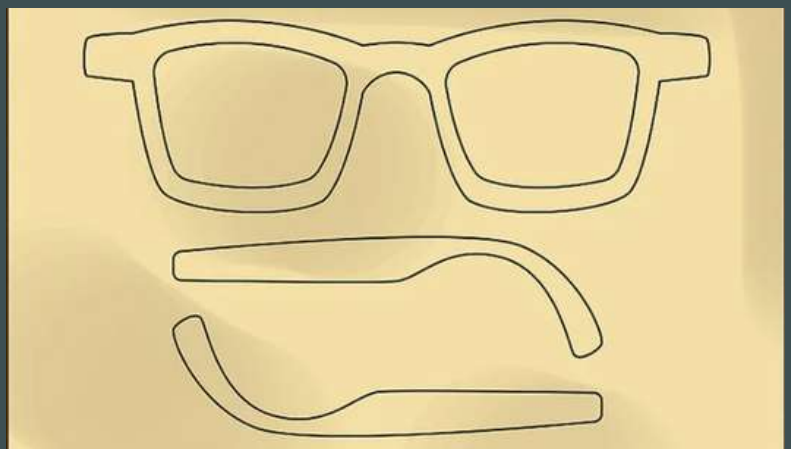

Xehetasun gehiago lortzeko, wikiHow-en ematen diren pausoak jarraitu ditzakegu: wikiHow: https://es.wikihow.com/hacer-lentes-de-sol

4

Superbetaurrekoak

Helburua:
Elkarrizketan eta errespetuan oinarrituta ulertzea gure eguneroko jardunetan eta mundua ikusteko moduan dauden dibertsitateak, betaurrekoen elaborazioaren bidez

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30-40 minutu

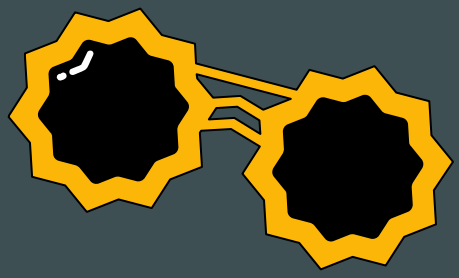

Hausnarketa:

Den-denak amaitu ondoren, betaurrekoak erakusteko eskatuko dugu eta honako galderak egingo ditugu:

- Zergatik aukeratu dituzu kolore horiek eta diseinu hori?
- Zure betaurrekoek funtzio berezirik al dute?
- Erakutsitako betaurreko guztien artean, badaude antzekoak diren batzuk?

Konturatzen gara, nahiz eta agindu berberak jaso ditugun, bakoitzak bere betaurrekoak modu desberdinean egin eta diseinatu dituela. Gure betaurrekoak bezala, pertsona bakoitza desberdina da, bai itxura fisikoan, bai gauzak egiteko eta ikusteko moduan. Ez dago modu bakar bat izateko eta egiteko; aniztasunean dago edertasuna eta kultur aniztasuna gizarte moduan.

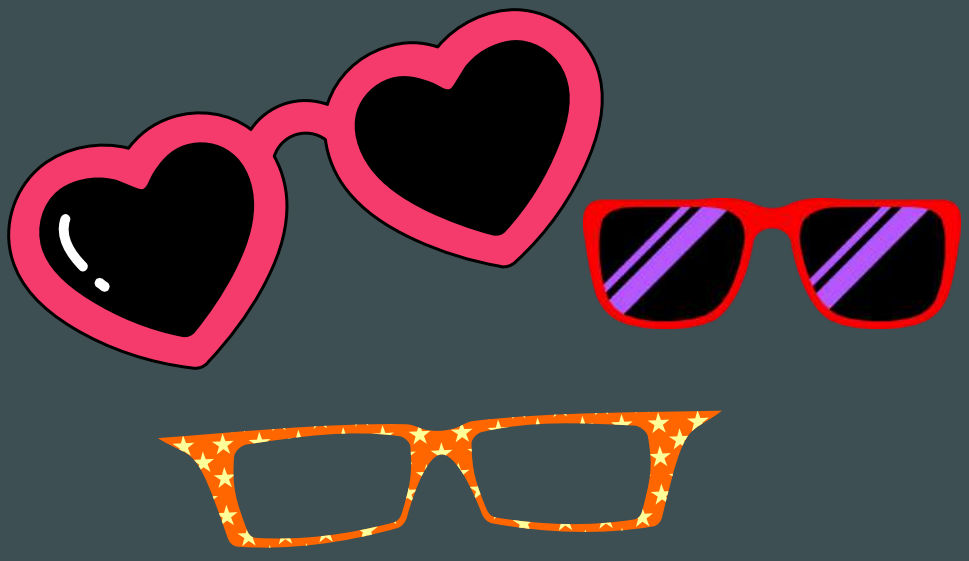

5

Hobeto ezagutuko dugu elkar

Helburua:
Konfiantza espazio bat sortzea, non haur bakoitzak bere burua aurkezteko eta elkar ezagutzeko aukera izan dezakeen.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 50 minutu

Aktibitatearen deskribapena:

Zirkulu batean jarriko gara, denok elkar ikusi ahal izateko. Ikasleen idazketa garapenaren arabera, lehenik idatziz egin dezakegu eta ondoren, euren erantzunak ahotsa emanez irakurri diezazkigute, edo galdeketa ahoz erantzun dezakete, galdera guztiak.

- Zein da zure izena? Galdera hau bereziki gomendagarria da haurrek euren izena paperean idaztea eta ikastetxeko gainerakoentzako ikusgai izatea.
- Zenbat urte dituzu?
- Non jaio zara?
- Ze hizkuntza hitz egiten duzu?
- Anai-arrebarik ba al duzu? Baietz, zenbat dira eta nola deitzen dira?
- Animaliarik ba al duzu? Nola deitzen da?
- Zure gustoko pelikula bat eta zergatik?
- Zure janari gustokoena?
- Ze leku geografiko bisitatu nahi zenuke eta zergatik?
- Zer egiten duzu zure denbora librean?
- Ikasi nahi zenuke zerbait?
- Superbotere bat aukeratzeko aukera izango bazenu, zein aukeratuko zenuke eta zergatik?
- Zure urteko sasoirik gogokoena zein da eta zergatik?

Taldeko dinamika hau oso gomendagarria da ikasturtea hasieran egitea. Galdera sinple hauen bidez, haurrek modu eroso eta atsegin batean beren aspektu pertsonalak partekatzeko aukera dute. Honek lagundu dezake taldeak elkar ezagutzen eta ikasgelan konfiantza giroa sortzen.

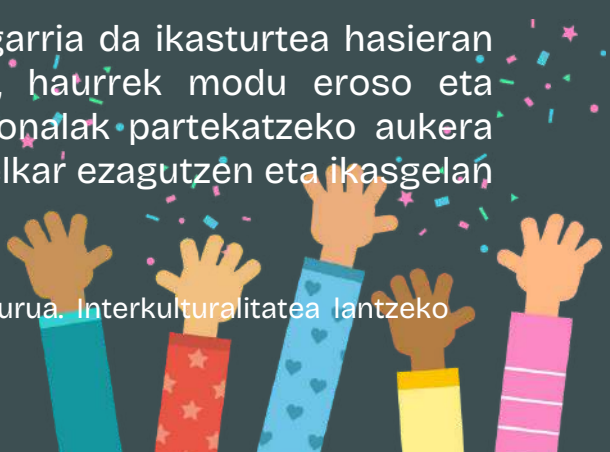

Oinarritua: La Cruz Roja. Jarduera liburua. Interkulturalitatea lantzeko proposamena.

6

Nekazal-estazioa

Helburua:
Taldean inklusioa eta esklusioa sentimendua lantzea

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30 minutu

Materialak: Ikasle bakoitzarentzat, begiak estaltzeko, hainbat banderola edo oihal-pusketa.

Jardueraren deskribapena:

Klasea zirkulu batean jarri eta, aleatorioz, ikasle bakoitzari 3-4 animali-talde banatuko dizkiegu, animaliak errepikatuak izan daitezen (adibidez: katu, anai, behi eta oilasko), ondoren, 3 animali (adibidez: txakur, zaldia eta ardi) aukeratuko ditugu, ez direnak errepikatuko, eta 3 ikasleei egokitu. Horrela, animalia batzuek ez dute ikaskiderik izango, eta beste batzuek bai. Ikaskiderik ez duten animalien rolak saihestea gomendatzen zaie bullying-aren biktima izan diren ikasleei.

Ikasle bakoitzak, begiak itxita dituela, bere espezieko gainerako animaliak bilatu beharko ditu. Berdinak aurkitu direnean eta taldeka banatuta geratzen direnean, begiak irekitzeko esango diegu.

6

Nekazal-estazioa

Helburua:
Taldean inklusioa eta esklusioa sentimendua lantzea

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30 minutu

Hausnarketa:
Izandako sentimenduak aipatuko dira, baita ikusitako edo antzemandako estrategiak edo portaerak ere. (Animalia aldatzea bakarrik ez geratzeko, jokoa uztea, etsipena. eta abar.).

- Nola sentitu gara gure espezie taldea bilatu behar izan dugunean? Erraza edo zaila izan da gure taldea aurkitzea?

Kideak ez zituzten animaliak

- Nola sentitu zara?
- Keska edo tristura sentitu al duzu gure espezieko inor aurkitu ez duelako?
- Gustatuko litzaizuke animali gehienak dauden talde batean egotea?

Amaitzeko, talde batean sartuta sentitzea zeinen garrantzitsua den azalduko dugu. Jolasean bezala, bizitza errealean denok behar dugu talde bateko kide garela sentitu, entzunak eta errespetatuak izan. Batzuetan, ohartu gabe, pertsona bat kanpoan geratu edo bakarrik sentitu daiteke, baina orain badakigu guztiei inklusioa egin behar diegula eta taldeko kide direla sentitzea. Guztiok balio handiko zerbait ekar dezakegu. Zer egin dezakegu klasean guztiok zoriontsu, onartuta, errespetatua eta lagunduta sentitzeko?

Oinarritua: COGAM Hezkuntza Taldearen dinamikan

7

Musika ez du mugarik

Helburua:
Ikasleei kulturarteko aniztasuna, migrazio mugimenduak eta identitatearen onarpena musika bidez hurbiltzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30 min.

Materialak: Proiektorea eta bozgorailuak.

Jardueraren deskribapena:

Hurrengo bideoak ikusiko ditugu eta abestien hitzei arreta jarriko diegu.

Bideoa: Macaco - Mensajes del agua

Ikusi bideoa hemen

39

Y que le voy a hacer si yo
Amo lo diminuto
Y que le voy a hacer si yo
No quiero que el oceano sea tan profundo, oh no
Y que le voy a hacer si yo
De pequeño encontré la fuerza de mi mundo, oye
Y que le voy a hacer si yo
Pienso que ellos y nosotros sumamos uno
Que le voy a hacer

Y es que gota sobre gota somos olas que hacen mares, ey
Gotas diferentes pero gotas todas iguales
Y una ola viene y dice.

7

Musika ez du mugarik

Helburua:
Ikasleei kulturarteko aniztasuna, migrazio mugimenduak eta identitatearen onarpena musika bidez hurbiltzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30 min.

Bideoa: Jorge Drexler - Movimiento

Ikusi bideoa hemen

Somos una especie en viaje
No tenemos pertenencias, sino equipaje
Vamos con el polen en el viento
Estamos vivos porque estamos en movimiento

Nunca estamos quietos
Somos trashumantes, somos
Padres, hijos, nietos y bisnietos de inmigrantes
Es más mío lo que sueño que lo que toco

40

Bideoa: Bomba Estéreo - Soy Yo

Ikusi bideoa hemen

Sigo bailando y escribiendo mis letras
Sigo cantando con las puertas abiertas
Atravesando por todas estas tierras
Y no hay que viajar tanto pa encontrar la respuesta

Y no te preocupes si no te aprueban
Cuando te critiquen, tú solo di
Soy yo
Soy yo
Soy yo (soy, soy, soy, soy, soy, soy, soy)
Soy yo (yo, yo, yo, yo, yo, yo, yo)

7

Musika ez du mugarik

Helburua:
Ikasleei kulturarteko aniztasuna, migrazio mugimenduak eta identitatearen onarpena musika bidez hurbiltzea.

Konplexutasun maila: Baxua

Denbora: 30 min.

Hausnarketa:

- Ezagutzen al zenuen abesti hau?
- Zer iruditzen zaizu abestiaren egileak zer helarazi nahi izan duela?
- Ados al zaude bere mezuarekin?

Jarduera honekin ikasleek abestien hitzen inguruan hausnartzea nahi dugu, baita sozialki eta elkartasunezko edukiak dituzten musika errepertorioak bilatzea ere.

*Jarduera 9 urtetik aurrera gomendatua

8

Zer da blackface?

Helburua:
Ikasleei blackface zer den eta zergatik den praktika arrazista azaltzea.

Konplexutasun maila: ertaina

Denbora: 15 minutu

Jardueraren deskribapena:

Taldeari galdetuko diogu inoiz blackface terminoa entzun duten. Ondoren, bideo esplikatiboak ikusiko ditugu.

Bideoa: Antirracistas - Ramón y el blackface

Ikusi bideoa hemen

Bideoa: Por qué pintarse de negro para hacer de Baltasar es racista

Ver vídeo aquí.

42

Hausnarketa:

- Zer ikasi duzu blackface-ri buruz?
- Nola sentituko zenuke pertsona batek zure identitatearen inguruko txantxa edo imitazioa egingo balu?

Jarduera itxiko dugu gogoratuz blackface arrazista den praktika bat dela eta pertsonen identitate etnikoa ez dela mozorroa. Jarduerak empatia, errespetua eta estereotipo arrazista ez erabiltzea garrantzitsua dela azpimarratu behar du.

*Jarduera 9 urtetik aurrera gomendatzen da.

9

Dibertsitateari buruz ikasten Zootrópolisekin

Helburua:

- Estereotipoak ezagutzea eta zalantzan jartzea
- Empatia eta inklusioa sustatzea

Konplexutasun maila: ertaina

Denbora: bi ordu

Materialak: Proiektorea eta bozgorailuak

Jardueraren deskribapena:

Filmaren sinopsia laburki komentatuko dugu eta ondoren proiektatuko dugu.s.

43

Zootrópolis (2016)
Zootrópolisen girotuta, non animalia guztiek elkarrekin bizi dira, jatorria ez da garrantzitsua. Judy Hopps ofizial optimista iritsi da, eta konturatu da ez dela erraza animalia handi eta gogorrez osatutako polizia-indar bateko lehen untxia izatea. Proban jartzeko prest dago, baina kasu bat argitzeko aukera izan bezain laster, Nick Wilde azeri iruzurgile eta berritsuarekin lan egin beharko du.

9

Dibertsitateari buruz ikasten Zootrópolisekin

Helburua:

- Estereotipoak ezagutzea eta zalantzan jartzea
- Empatia eta inklusioa sustatzea

Konplexutasun maila: ertaina

Denbora: bi ordu

Hausnarketa:

- Zer iruditu zaizu filmaz? Zer gauza deigarri izan dira zuretzat?
- Zergatik uste duzu Judy Hoppsek polizia izan nahi zuela, beste animalia batzuek ezin zuela uste zuten arren?
- Nola sentitu zen Nick Wilde txikia zenean, eta beste animalia batzuek azeri bat zelako epaitu zuten?

"Azeria bazara, munduak susmagarritzat eta gezurtitzat hartzen zaitu. Eta ez du zentzurik beste zerbait izaten saiatzeak".

- Zootropolisen animalien eta istiluen arteko banaketa bizi izan zen, indarkeria animalia harrapariekin modu publikoan erlazionatu zenean. Zer zen hain erreala baieztapen hori? Animalia harrapari guztiak (lehoia, tigrea, hartza, etab.) portaera basati edo oldarkor hori zuten? Imajinatu zer gertatuko litzatekeen bizitza errealean, indarkeria kolektibo etniko edo kulturalen batekin lotuko bagenu. Zatiketa eta gorrotoa ote zeuden
- Zer egin dezakegu gure eguneroko bizitzan besteenganako aurreiritziak saihesteko?

Bizitza errealarekin konparaketa bat eginez, animalia espezieek gizarte talde ezberdinak irudikatu ditzakete, eta espezie horiekin lotutako aurreiritzi eta estereotipoek giza gizartean dauden arrazismo, matxismo eta diskriminazio dinamikak islatzen dituzte. Azkenean, Zootropolisek inklusioaren eta espezie ezberdinen arteko elkarbizitza baketsuaren alde egiten du, aniztasuna gotorleku bat dela eta beldurrean eta ezjakintasunean oinarritutako aurreiritziek soilik banatzen duten ideia sustatuz.

*Jarduera hau 9 urte baino gehiago dituzten ikasleekin egitea gomendatzen da.